Vaccination mot säsongsinfluensa

Syfte och ansvar

Riktlinjen anger de medicinska förutsättningarna för vaccination mot säsongsinfluensa i Kalmar län och riktar sig till verksamheter som utför sådan vaccination. Riktlinjen utgår från Folkhälsomyndighetens vid var tid gällande rekommendationer om influensavaccination.

Smittskyddsläkaren i Kalmar län ansvarar för riktlinjen. Regionen ansvarar för att medicinsk expertis finns tillgänglig för rådgivning vid individuella medicinska frågeställningar i samband med vaccination.

Aktuell information om genomförandet av säsongens vaccinationer, såsom vaccinationsstart, tillgängliga vacciner och leveransläge, publiceras separat i gemensam säsongsinformation för vaccination mot influensa och covid-19.

Berörda vårdgivare och verksamheter ansvarar för att vaccinationerna genomförs i enlighet med denna riktlinje och för att det finns de lokala rutiner som behövs för ett säkert och ändamålsenligt genomförande.

Berörd verksamhet

Riktlinjen gäller för berörda verksamheter inom Region Kalmar län, kommunal hälso- och sjukvård och omsorg samt privata vårdgivare som utför vaccination mot säsongsinfluensa eller ansvarar för vaccinhantering i samband med vaccinationsinsatsen.

Grupper som rekommenderas vaccination

Folkhälsomyndigheten rekommenderar årlig vaccination mot influensa till:

- personer 65 år och äldre
- personer från 6 månaders ålder som tillhör en medicinsk riskgrupp
- hushållskontakter till personer med kraftigt nedsatt immunförsvar
- vård- och omsorgspersonal som arbetar nära personer med ökad risk för allvarlig influensa.

För åldrar angivna i rekommendationen gäller den ålder som uppnås under innevarande kalenderår. En rekommendation för vuxna gäller från 18-årsdagen.

Regional tillämpning

I Region Kalmar län omfattar särskilt boende även korttidsboende och LSS-boende. Med dagliga omsorgsinsatser avses även insatser enligt LSS. Där ”dagliga omsorgsinsatser” omnämns avses även LSS.

Medicinska riskgrupper

Medicinska tillstånd som innebär ökad risk för allvarlig influensa är:

- **hjärt- och kärlsjukdom** inklusive **stroke**; hypertoni som enda diagnos ingår inte
- **kronisk lungsjukdom**, såsom KOL och svår eller instabil astma
- **diabetes mellitus typ 1 och 2**
- **leversvikt**
- **njursvikt**
- **nedsatt immunförsvar** på grund av läkemedelsbehandling eller immunhämmande sjukdom eller tillstånd, till exempel blodcancersjukdomar eller Downs syndrom
- sjukdomar eller tillstånd som leder till **nedsatt lungfunktion eller försämrad hostkraft och sekretstagnation**, till exempel neuromuskulär sjukdom, flerfunktionsnedsättning eller obesitas med ett BMI på 40 eller högre
- **graviditet** (efter graviditetsvecka 12); vid ytterligare riskfaktor kan vaccination ske även tidigare under graviditeten. Influensavaccination av gravida — Folkhälsomyndigheten
- **annan sjukdom eller tillstånd med nedsatt allmäntillstånd** som gör att influensa kan leda till ett allvarligt sjukdomsförlopp, till exempel demens, psykisk sjukdom eller skadligt alkohol- eller drogbruk, som orsakat en nedsatt kroppslig hälsa.

Individuell bedömning

De medicinskt definierade riskgrupperna omfattar barn och vuxna med kroniska sjukdomar och tillstånd med ökad risk för allvarlig influensa. Dessa grupper är mer eller mindre heterogena, och i vissa fall kan behandlande läkare behöva göra en individuell bedömning av om vaccination ska erbjudas eller inte. Behandlande läkare kan också bedöma att vissa patienter utanför de nämnda riskgrupperna ska rekommenderas influensavaccination av individuella skäl.

Barn

Vaccination mot influensa rekommenderas till barn från 6 månader med ökad risk för allvarligsjukdom i influensa, enligt riskgruppslistan ovan. För barn kan behovet av individuell bedömning vara av särskild betydelse, eftersom den fysiska hälsan vid olika sjukdomar och tillstånd kan variera.

Hushållskontakter till personer med kraftigt nedsatt immunförsvar

Hushållskontakter, både barn och vuxna, till personer med kraftigt nedsatt immunförsvar. Rådgör med behandlande läkare för bedömning. **Informera om vikten av tidigt insatt antiviral behandling liksom rekommendationen att hushållskontakter bör vaccineras.**

Vaccination av personal inom vård och omsorg

För att stärka patientsäkerheten och minska risken för vårdrelaterad smitta rekommenderas **vaccination av all personal, oavsett ålder, inom vård och omsorg** som arbetar nära

patienter och omsorgstagare med ökad risk för allvarlig influensa, till exempel på SÄBO och inom hemtjänsten. Vaccination är särskilt viktigt för personal som arbetar nära personer med kraftigt nedsatt immunförsvar, eftersom dessa patienter löper större risk att insjukna i allvarlig influensa och har sämre skydd av vaccinationen.

Folkhälsomyndigheten och Smittskyddsläkaren i Kalmar län rekommenderar att arbetsgivare inom vård och omsorg överväger vaccination mot influensa för sin personal. Vaccination av regional respektive kommunal vård- och omsorgspersonal faller under regionens respektive kommunens ansvar att som arbetsgivare skydda sin personal. Arbetsgivaren kan besluta om kostnadsfri vaccination till medarbetare.

För vaccination av vårdpersonal inom Region Kalmar län hänvisas till Arbetsmiljö och hälsa. Vaccinationen är kostnadsfri för den anställde.

Vaccination utanför rekommendationerna

Vaccination av personer som inte omfattas av Folkhälsomyndighetens rekommendationer får endast ske när vaccintillgången medger det. Rekommenderade grupper ska prioriteras.

För personer som inte omfattas av rekommendationerna krävs individuell läkarordination.

Kostnad

Personer som omfattas av Folkhälsomyndighetens rekommendationer om vaccination mot säsongsinfluensa vaccineras kostnadsfritt. Detta inkluderar asylsökande och personer som vistas i landet utan nödvändiga tillstånd (papperslösa).

Personer som inte omfattas av rekommendationerna betalar ordinarie vaccinationsavgift (besöksavgift + vaccinkostnad).

Prioritering vid begränsad vaccintillgång

Om en prioritering mellan riskgrupperna behövs på grund av förseningar av vaccin, rekommenderar Folkhälsomyndigheten följande prioriteringsordning

1. **Medicinska riskgrupper**, det vill säga gravida efter graviditetsvecka 12 samt vuxna och barn från 6 månaders ålder med de sjukdomar eller tillstånd som bedöms öka risken för allvarlig influensa enligt riskgruppslistan (högre prioritet för högre ålder). I grupp 1 **ingår även personer som bor i särskilt boende (SÄBO) eller har hemtjänst**. Här ingår även gravida med ytterligare riskfaktorer, som rekommenderas vaccination även innan graviditetsvecka 13.
2. **Personer 75 år och äldre** som inte ingår i de medicinska riskgrupperna
3. **Personer 65 år och äldre** som inte ingår i de medicinska riskgrupperna
4. **Hushållskontakter** till personer med kraftigt nedsatt immunförsvar
5. **Personal inom vård och omsorg som arbetar nära patienter och omsorgstagare med ökad risk för allvarlig influensa**

Vaccindoser bör sparas till personer i medicinska riskgrupper som tillkommer under senare delen av influensasäsongen, till exempel på grund av en nytillkommen medicinsk orsak eller graviditet.

Vacciner

Vaccin mot säsongsinfluensa finns som inaktiverat standarddosvaccin, inaktiverat förstärkt vaccin och levande försvagat vaccin (LAIV). För vuxna rekommenderas i regel inaktiverat standarddosvaccin. För personer som bor på särskilt boende för äldre rekommenderas förstärkt influensavaccin. I Region Kalmar län omfattas även personer 65 år och äldre på korttidsboende och LSS-boende.

Barn kan vaccineras med inaktiverat standarddosvaccin från 6 månaders ålder. Levande försvagat influensavaccin (LAIV), som administreras nasalt, kan användas till barn från 2 års ålder. Särskilda kontraindikationer gäller för LAIV.

Vilka vaccin och vaccinprodukter som används under aktuell säsong framgår av säsongsinformationen.

Kombination med andra vacciner

- Influensavaccin kan ges samtidigt med andra vacciner, inklusive vaccin mot covid-19 och pneumokocker. Även adjuvanterat influensavaccin kan ges samtidigt med konjugerat pneumokockvaccin.
- Vid samtidig vaccination används olika injektionsställen. Flera vacciner vid samma tillfälle kan medföra ökad risk för lokala reaktioner och feber. **Inför varje tillfälle då flera vacciner ges samtidigt ska en individuell bedömning av lämpligheten göras.** Risken för ökade biverkningar bör särskilt beaktas hos sköra personer och gravida.

Kontraindikationer och försiktighet

- Vid pågående akut infektion med feber bör vaccination skjutas upp tills personen har tillfrisknat.
- Vid tidigare allvarlig reaktion i samband med influensavaccination eller känd allvarlig överkänslighet mot någon ingående komponent ska medicinsk bedömning göras före vaccination.
- Äggallergi utgör inte i sig hinder för influensavaccination, även vid tidigare anafylaxi mot ägg.
    - Vuxna med tidigare anafylaxi mot ägg kan vaccineras på hälsocentral eller annan vårdinrättning med 30 minuters observationstid.
    - Barn och ungdomar med aktuell äggallergi som har krävt sjukhusvård på grund av anafylaxi mot ägg bör vaccineras på mottagning med allergikompetens och observeras under 30 minuter. Detta gäller både nasal spray och injektionsform av influensavaccin.
    - Anafylaxiberedskap ska alltid finnas vid vaccination.

Särskilda situationer vid vaccination

Antikoagulantiabehandling

Antikoagulantiabehandling utgör inte hinder för intramuskulär vaccination. Vid vaccination ska hänsyn tas till ökad blödningsrisk. Se *Vaccination vid behandling med antikoagulantia - För vårdgivare Region Kalmar län*.

Vaccination inför och efter operation

Nyligen genomförd vaccination utgör i sig inte skäl att ställa in eller senarelägga en planerad operation. Vaccination medför inte ökad risk för komplikationer i samband med operation.

Vaccination i nära anslutning till operation kan dock innebära att vaccinreaktioner, såsom feber, försvårar bedömningen av symtom före eller efter operation.

Ordination

- Sjuksköterska med behörighet enligt 9 § HSLF-FS 2018:43 får ordinera influensavaccination i enlighet med Folkhälsomyndighetens rekommendationer om influensavaccination till riskgrupper.
- Vaccination av personer som inte omfattas av Folkhälsomyndighetens rekommendationer kräver individuell läkarordination.
- Vaccination får ske i enlighet med fastställt generellt direktiv.

Ordination enligt generellt direktiv

- Sjuksköterska som saknar behörighet att självständigt ordinera influensavaccin kan administrera vaccin efter individuell läkarordination eller enligt generellt direktiv om läkemedelsbehandling. Generella direktiv ska utfärdas och tillämpas i enlighet med gällande föreskrifter och vårdgivarens rutiner.
- Generella direktiv omfattar vaccination enligt Folkhälsomyndighetens vid var tid gällande rekommendationer. Vaccination av personer som inte omfattas av rekommendationerna kräver individuell läkarordination.

Dokumentation

Genomförd vaccination ska dokumenteras i MittVaccin enligt gällande dokumentationsrutin.

Överkänslighetsreaktioner

Vid vaccination ska det finnas beredskap för att förebygga och behandla överkänslighetsreaktioner enligt **SOSFS 1999:26**.

För stöd vid behandling av en allvarlig överkänslighetsreaktion finns följande regionala stöddokument:

- Anafylaxi flödesschema
- Förenklad anafylaxibehandling för verksamheter där det inte finns möjlighet att sätta PVK, nebulisera eller ge syrgas.

Biverkningsrapportering

Misstänkta biverkningar av influensavaccin ska rapporteras till Läkemedelsverket enligt gällande regler för biverkningsrapportering. Rapportering ska ske även om det inte är fastställt att det finns ett orsakssamband mellan vaccinet och den misstänkta biverkningen. Information om rapportering och elektroniskt rapporteringsformulär finns på Läkemedelsverkets webbplats.

Antivirala läkemedel

Influensavaccination ger inte ett fullständigt skydd mot influensa. Personer med ökad risk för allvarlig influensa kan därför vara aktuella för antiviral behandling även om de är vaccinerade. För rekommendationer om antiviral behandling och profylax, se Läkemedelsverkets behandlingsrekommendationer.

Relaterade dokument och länkar

Folkhälsomyndigheten

- Rekommendationer om influensavaccination till riskgrupper
- Influensavaccination av gravida
- Vägledning för vaccination av personal inom vård och omsorg

Region Kalmar län

- Säsongsinformation – vaccination mot influensa och covid-19 2026/2027
- Samtalsstöd - vaccination mot influensa och covid-19
- Generellt direktiv för vaccination mot säsongsinfluensa
- Riktlinje för Läkemedelshantering - ordination och dokumentation av vaccination
- Vaccination vid behandling med antikoagulantia

Övrigt

- Behandling och profylax vid influensa – behandlingsrekommendation | Läkemedelsverket
- SOSFS 1999:26 – Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om att förebygga och ha beredskap för att behandla vissa överkänslighetsreaktioner

Ändringshistorik

Datum	Ändring	Utförd av
2026-10-18	2026:2 Förtydligat krav på individuell bedömning vid samtidig vaccination enligt uppdaterad information från Folkhälsomyndigheten.	LLS
2026-10-09	2026:1 Omfattande revidering.	LLS
2025-09-18	Uppdatering inför säsongen 25/26.	LLS
2024-09-16	Uppdatering inför säsongen 24/25. Förändringarna gäller främst tidsplan, förtydligande avseende prioriterade grupper samt aktuella vacciner. Ändrat till medicinsk riktlinje.	LLS
2024-01-19	Uppdaterat information om vaccinationsavgift.	LLS
2023-09-25	Uppdatering utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendationer för 23/24. Förändringar framför allt gällande formuleringar avseende vilka grupper som rekommenderas vaccin samt kring kombination av vacciner. Förtydligat att SÄBO inkluderar patienter med korttidsplats.	LLS
2022-10-18	Omfattande uppdatering utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendationer 2022.	LLS